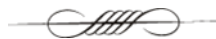

2. Multilateral Environmental Agreements: A Handbook for Afghan Officials; UNEP, Post-Conflict and Disaster Management Branch. Kabul, 2008. 58 p.
3. Non-compliance: Decision II/5 of the Second Meeting of the Parties to the Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer of 1987. URL : <https://ozone.unep.org/treaties/montreal-protocol/meetings/second-meeting-parties/decisions>.
4. Fodella, A. Structural and Institutional Aspects of Non-Compliance Mechanisms. *Non-Compliance Procedures and Mechanisms and the Effectiveness of International Environmental Agreements*: T. Treves et al. (Eds). The Hague: T.M.C. Asser Press, 2009. PP. 355–372.
5. Comparative Analysis of Compliance Mechanisms under Selected Multilateral Environmental Agreements: UNEP. Nairobi, 2005. 142 p.

Розвадовський Володимир Іванович,
доцент, кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права
навчально-наукового юридичного інституту
Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника,
керівник центру дослідження конституційної юстиції Прикарпатського
національного університету ім. В. Стефаника

ПРОБЛЕМИ АРХАЇЗМУ ДІЮЧИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ НОРМ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ІНСТИТУТІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

В літературі існують різні підходи до поняття «архаїзм». У першу чергу, архаїзм (грец. *αρχαϊος* – «первісний, старовинний, стародавній») – слово (термін), вираз (фраза), граматична форма, які застаріли й вийшли з загального вжитку і мають сучасний синонімічний аналог (на відміну від історизмів) [1].

Певний архаїзм, тобто застарілість, притаманний ряду міжнародно-правових норм, які врегульовують питання війни, міжнародної безпеки та забезпечення миру.

Одним з таких архаїзмів є право вето у Раді безпеки ООН. Вето вважається накладеним, якщо який-небудь з постійних членів подає голос «проти» тієї чи іншої резолюції. Утримання від голосування не вважається накладенням вето.

Статут ООН не містить прямих згадок про право вето. Однак п. 3 ст. 27 Статуту визначає, що рішення з усіх питань, крім процедурних, вважаються прийнятими, якщо за них подані «однакові голоси всіх постійних членів Ради» [2]. Отже, голос постійного члена Ради, поданий проти розглянутого рішення, є по суті накладенням вето.

Мета механізму вето полягає в тому, щоб запобігти дії ООН проти інтересів членів-засновників з урахуванням уроків Ліги Націй, де вето мав кожен член Ради і де відсутність обліку консенсусу країн, без згоди між якими практичне досягнення безпеки неможливо, призвело до непрацездатності організації.

Разом з тим, Статут ООН не передбачає механізмів протидії зловживання правом вето, коли один з постійних членів РБ ООН фактично блокує втручання ООН в ситуації, в яких такий член РБ ООН порушує міжнародне право. Яскравим прикладом цього є використання права вето росією під час її агресії проти України [3].

Один з варіантів вирішення даної проблеми – виключення росії зі складу Ради безпеки у принципі. Сьогодні цю ідею публічно декларує українська сторона, зокрема, промотує постійний представник України при ООН Сергій Кислиця. Якщо звернути увагу

на зміст Статуту ООН, то росії в Раді безпеки ООН немає. Постійним членом РБ ООН є СРСР, який вже давно ліквідований.

Головна ідея української сторони полягає у тому, що росія стала правонаступницею СРСР в ООН та в Раді безпеки на основі усної домовленості, без жодного процедурного рішення або резолюції. Таким чином, можна говорити про те, що участь та голос росії в РБ ООН є неправомірними.

За ustalеною практикою нові країни, що з'явилися після розпаду більшої країни на кілька нових або після злиття кількох країн в одну, вступали в ООН, за що голосувала Генеральна асамблея.

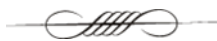
Через таку процедуру свого часу проходили Індія, Пакистан, Бангладеш, Чехія і Словаччина, країни колишньої Югославії, Руанда, Бурунді тощо.

Через цю формальну процедуру перевступу мала би пройти після розпаду СРСР і російська федерація. Натомість рішення про правонаступництво росії базується на основі листа президента РФСР Бориса Єльцина від 24 грудня 1991 року до генерального секретаря ООН про те, що росія продовжуватиме членство СРСР в ООН та РБ за підтримки країн СНД. Однак на момент подання листа жодного нормативного підтвердження такої підтримки не існувало [3].

Таким чином, Статут ООН у частині гарантування міжнародної безпеки, світового порядку та миру потребує суттєвого перегляду як у частині так званого права вето, так і на рівні функціонування окремих органів та установ даної організації.

Використані джерела:

1. Архаїзм. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D1%85%D0%B0%D1%97%D0%B7%D0%BC>.
2. Статут ООН. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text.
3. Три способи врятувати ООН : як позбавити РФ права вето у Раді безпеки. URL : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/3/7140507/>.

Удовика Лариса Григорівна,
докторка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри історії і теорії держави та права
Запорізького національного університету

ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ

28 лютого 2022 року, через чотири дні після початку війни Україна офіційно подала заявку на вступ до ЄС за спеціальною спрощеною процедурою. Вже 23 червня 2022 року країни-члени Європейського Союзу (далі – ЄС) проголосували за надання Україні статусу країни кандидата на вступ до ЄС. 30 вересня Україна зробила символічний крок і подала заявку на пришвидшений вступ до Північноатлантичного альянсу. Цими кроками Україна реалізує свої наміри стати невід'ємною частиною європейського політичного, правового і економічного простору та невід'ємною частиною європейської спільноти.

Зазначеним, передували й інші важливі кроки українського суспільства й державної влади, конституційні та законодавчі зміни в національному праві й законодавстві, спрямовані на євроінтеграційний поступ України. Так, Законом України від 7 лютого 2019 року «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації